

"EDINOST"
izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torekah, četrtekah in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri zvečer. Obojno izdanje stane: za eno leto . . . 1.00, izven Avstrije f. 1.40; za tri mesece . . . 0.30; za pol leta . . . 0.50; za vse leto . . . 1.00. Na naročbe brez priložene naročnine se ne jemlje ozir. Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 3 nř., v Gorici po 3 nř., sobotno večerno izdanje v Trstu 3 nř., v Gorici 4 nř.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorako.

„V edinosti je moč!“

Oglašati se račun po tarifi v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega avadnih vrstic. Po-lana osmrtnice in javnozdravne, domači oglašaji itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, kar nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglašje sprejema upraviteljsko ulica Caserma 13. Odprte reklamacije so prosto poštnine.

Deželni zbor istrski.

XIV. seja dne 16. februarja 1894.

Predsednik je odprl sejo ob 10. uri popoldne.

Po prečitaniu zapisnika prejšnje seje prečital je predsednik v italijanskem prevodu interpelacije na deželni odbor posl. Spinčića (radi cest v okraju koperskem), posl. Flega (radi zdravstva Moscovicia) in posl. Mandića (radi obecnih kamenov pri Tinjanu).

Predsednik izjavlja, da izroči vse te tri interpelacije dež. odboru.

Posl. Costantini vpraša deželni odbor, kaj mu je znano o glavnici 12.000 glđ., koja je zapustil general Schmelzer za siromake davčne občine Lovranske.

Deželni odbornik Gambini čita službeno spise, iz katerih je razvidno, da se je deželni odbor zavzel za to, da rešena svota ostane za siromake Lovranske.

Na to je prečital posl. Spinčić svojo interpelacijo, kakaj ni vlada izdala potrebnih profilaktičnih naredb, da se zapreži širjenje osepno (kôz) v občini dekanski; in je-li pri volji izdati take naredb, da se bolezni satre, kjer je še?

Pojasnilvi vsobino te interpelacije v italijanskem jeziku, izročil jo je predsednik vladnemu zastopniku.

Posl. Spinčić čita na to nastopno interpelacijo na c. kr. vlado:

Davčna občina Plavije krajne občine Milje v Istri uložila je nekako pred letom dni prošnjo na c. kr. deželni šolski svet, da se v Plavijah mesto dosedanje šole za silo ustroji redna ljudska šola za kakih 60, v oblikovanje šole obvezanih otrok, izjavivši, da je pripravljena sedidati v to svrhu potrebno šolsko poslopje in stanovanje za učitelja ter zadostiti v obče vsem postavnim zahtevam.

Na to svojo prošnjo ni dobila odgovora neposredno.

Na mesto tega dela se na to, da se osnuje redna ljudska šola v Dolnji Škofiji za vse šolske okrožje, v koje bi spadala tudi davčna občina Plavije, in to na stroške vseh prebivalcev tega okrožja, ter da poučni jezik v dotični šoli bodi italijanski in slovenski.

Podpisani želo, da se osnuje ljudska šola v Dolnji Škofiji, mislijo pa, da naj bi se najprvo zadovoljili prebivalci davčne občine Plavije, da dobe redno ljudsko šolo s onim na elementarne zapreke (potok med Plavijami in Dolenjo Škofijo, preko katerega ne bi mogli otroci, kadar naraste ob času deševja; burja, ki tam piše tako silno, da še močni ljudje ob času iste komaj pridejo čez potok), radi katerih ne bi mogli otroci v šolo včasih po cele tedne; drugič; sklep o učnem jeziku ni utemeljen v postavi. §. 6 drž. šolskega zakona od 14. maja 1869 pravi, da se glede učnega jezika morajo zaslišati tisti, ki vzdržavajo šolo. Valed omenjenega sklepa občinskega zastopa ne plača mestna občina Miljska stroškov za zidanje šolskega poslopja, ampak prebivalci šolskega okrožja; torej so ti poslednji in ne občina mej tistimi činitelj, kateri naj vzdržujejo šolo.

Na temelju tu povedanega stavljajo podpisani nastopno vprašanje na c. k. vlado:

1.) Je-li pri volji ustređi opravičeni želji občine Plavije, da se sanjo v Plavijah ustanovi posebna redna ljudska šola?

2.) Hoče-li razveljati sklep občinskega zastopa miljskega gleda na učni jezik v šoli, katere naj bi se osnovala v Dolnji Škofiji, ter zaslišati glede istega one, kateri bodo pomagali vzdrževati šolo?

Poreč, 14. februarja 1894.

Za tem je poslanec Flego čital svojo interpelacijo na c. k. vlado zaradi zdravstva Moscovicia, kakor je to storil že po-

prej na dež. odbor. Iz te interpelacije je razvidno, da zdravstveni odbor ni hotel imenovati jedinega prosilca dra. Moscovicia okrajnim zdravnikom, ker is spisov ni bilo razvidno, koliko je star, katere vere je, niti da pozna jezik prebivalstva, in celo to ni bilo razvidno, dali je prosilec na kakem tuzemskem vseučilišču proglašen sposobnim vršiti zdravniški poklic. Zdravstveni odbor je pa sklenil, da se raspíše vnovi natečaj, v katerem je naglasiti, da mora prositelj dokazati vse sposobnosti, neobhodno potrebne zdravniku v buzetskem okraju.

Vendar je c. k. namestništvo s dekretom z dne 22. septembra 1891 št. 15.635 službeno imenovalo dra. Moscovicia občinskim zdravnikom za zdravstveno okrožje Buzet-Roč ter je razveljavilo ponovni natečaj opirajo se na §. 26 dež. zakona z dne 9. marca 1874 št. 8.

Proti temu sta se pritožila zdravstveni odbor in občina buzetska na višje oblasti a pritožbe so ostale nerešene preko leto dni, dokler ni dr. Moscovica sam — na čegavo voljo, se ne vo — zapustil buzetske kraje.

C. kr. okrajno glavarstvo je s dekretom z dne 19. oktobra 1892. št. 10869 zažugalo občini buzetski, da mora na temelju raspisanega natečaja od 1. septembra 1891 plačati dr. Moscovicia kot občinskega tajnika in s dekretom z dne 4. maja 1893 št. 4534 je ista oblast zaukazala rešeni občini, da izplača dr. Moscovicia za dobo 13 mesecev.

Visoko c. kr. namestništvo je s odlokom z dne 10. junija 1893 št. 9687 naložilo občini buzetski 8% doklado, da so povrne deželnemu odboru predujem 1040 glđ., katerega je dal poslednji v izplačanje dr. Moscovica.

Ker je torej zdravstveni odbor postopal povsem zakonito in je 8% doklada, naložena občini buzetski, nezakonita, vprašajo podpisani:

1.) Kako opravičuje c. kr. vlada imenovanje dr. Moscovicia občinskim zdravnikom za okraj Buzet-Roč in pa da se je isti obdržal 13 mesecev?

2.) Kako opravičuje c. kr. vlada doklado občini buzetski v meri 8% za izplačanje istega dr. Moscovicia v znesku glđ. 1040, ne da bi se bila obvestila občina o tem?

3.) Je-li c. k. vlada pri volji takoj zastaviti istirjevanje omenjene doklade?

4.) Je-li c. k. vlada pri volji odgovoriti, koliko na interpelacijo, predloženo o istem predmetu v seji tega dež. zbora dne 15. marca 1892, kolikor na današnjo?

5.) Ako ni, zakaj ni?

Posl. Martinolich čita poročilo političko-gospodarskega odseka o zakonskem načrtu v varstvo ptic, koristnih za poljedelstvo.

Načrt se je vsprejel v drugem čitanju. Poročevalec je predlagal, da se vsprejme načrt tudi v tretjem čitanju, a ta predlog ni obveljal.

Seja se je zaključila ob 5½ uri.

Politiške vesti.

Državni zbor. (Poslanska zbornica). V seji dne 15. t. m. vsprejeli so proračunski provizorij v drugem in tretjem čitanju. V razpravo posegli so le govorniki proti provizoriju, namreč poslanci Elm, Sokol in Vašaty, potem tudi Dalmatince Biankini, kateri je živahno polemizoval proti koalicionim strankam. Biankinija pozval je predsednik na red, prav tako tudi Mladošeha Breznovskega zaradi razfaljivih vsklicev. Maloruski posl. Vahnjanin se je izjavil nasprotenega postopanju Mladošehov. Rekel je, da Malorusi že najdejo pravo pot, po kateri se nadejajo doseči „razvoj maloruskega naroda tudi brez slovenske koalicije“. Posl. Romančuk je omenil, da

Vahnjanin ni izjavil menenja večine v maloruskem klubu.

V proračunskem odseku omenil je načelnik dr. Russ s presrečnimi besedami pokojnega sekojskega načelnika Chiarija, izjavljajoč v imenu odseka globoko sožalje na smrti tega moža, katerega so visoko cenili vsi kot odličnega strokovnjaka in zaradi njega plemenitega značaja. — V istem odseku priznal je finančni minister dr. Plener v dodatek svoje poslednje izjave o uradniškem vprašanju, da so sedanji odnošaji v tej zadevi zares pomanjkljivi. Rekel je, da se ne more temeljito pomoči samo s podporami, poleg tega pa so v takem slučaju vedno pritožbe veld krivične razdelitve podpor. Minister je popolnoma sporazumen s tem, da na naj se bavi pododsek, ki bode zboroval po Velikonoči, s temeljitim poboljšanjem plač državnih uradnikov in da sporoči o svojem delovanju v proračunskem odseku.

Pri državnozborni dopolnilni volitvi kmečkih občin Dečin-Rumburg, bil je dne 16. t. m. izvoljen nemški liberalce Kindermann.

Bomba v cerkvi. Dne 15. t. m. razpočila se je bomba v cerkvi pri sv. Magdaleni v Parizu. Napadalec sam je ubit, njegovo truplo je grozno razmesarjeno. Policijski prefekt misli, da je napadalec isti, ki je položil bombo v hotelu v ulici Saint-Jacques. Dogvalo se je, da je napadalec prišel v cerkev ob dveh in 25 min. pop., ob 4. pa bi morala biti propoved. Misli se, da je hotel bomba položiti sredi cerkve, bržkone je pa zadel ob vrata, vsod česar se je bomba razpočila. Zaprli so štiri anarhiste.

Nemško-rusko sprilaznenje. Nemški cesar obehval je včeraj s Caprivijem pri ruskem odpuslaništvu.

Izjemna sodišča v Italiji. Dne 15. t. m. obsodilo je izjemno sodišče v Massi 13 zatoženih upornikov. Jeden je dobil 10 let, drugi 9 let, trije po 6 let, ostali pa manjše kazni. Brata Avgust in Josip Fusani ter Morlini in Pullini, ki so bili zatoženi, da so umorili oročnika Bertolinija, dobili so Avgust Fusani 25 let, ostali pa od 8 do 10 let zapora.

Jednako pravo za vse. Med kraljem Belgije in županom Bruseljskim navetal je nek razpor. V kratkem poroči se namreč princenja Josipina s princem Karlom Hohenzollerekim, župan pa se odločno brani, da bi prišel skleniti civilno poroko v kraljevo palačo, ampak zahteva, da prideta zaročenca na magistrat, kakor vsi drugi. Valed tega razpora ščuvajo nekateri listi ljudstvo k demonstracijam proti kraljevski hiši.

Različne vesti.

Nj. Vel. cesar bode dne 19. na Dunaju dellil splošne avdijencije.

Ces. namestnik vitez Rinaldini vrnil se je dne 15. t. m. z večernim brzovlakom ob 8 uri 47 min. iz Opatije v Trst.

Iz proračunskega odseka posl. zbornice. Z Dunaja se nam piše: Dosedaj je imel državni zbor le malo sej. Le ta teden so bile bolj goste. Dva dni je razpravljalo o zakonu o kupčiji na obroke. Jeden del levicarjev se je upiral temu zakonu v prilog židovskim trgovcem; a niti vsi levicarji niso bili njih menenja. Poslanci vseh drugih strank so bili za ta zakon. Konservativci, antisemitje, Poljaki, Čehi, Hrvatje in Slovenci bili so zložni proti večini levicarjev. — Pridnejše nego v zbornici dela se v odsekih. Sosebno, rekel bi, neutrudljiv je proračunski odsek. Seje obdržujejo se po 5 do šest ur sleherni dan, kadar nima zbornica svoje seje. Poročali smo že, kako je v tem odseku govoril dr. Gregorič pri razpravi o proračunu minister-

stva za uk in bogočastje in ministerstva za notranje poslove. Ta poslanec (poleg njega sedita v tem odseku od Hrvatov in Slovencev tudi prof. Šuklje in dr. Klaid) je naglašal razne pritožbe in želje, a ozirom na Primorje tudi pri razpravi o proračunu pravosodnega ministerstva. Rekel je, da najvišje sodišče izdaja na slovenske pritožbe nemške ali italijanske razsodbe; da bi pravosodno ministerstvo moralo skrbeti za to, da si vs goji sodnih uradnikov, popolnoma večjih slovenskemu jeziku; da bi sodišča morala imeti slovenske oziroma hrvatske tiskovine za vse zadeve; da bi porotna sodišča morala biti sestavljena tako, da bi porotniki poznali slovenski oziroma hrvatski jezik; da bi se uradne ure morale nekoliko spremeniti. Pravosodni minister grof Schönborn odgovarjal je na vse te točke. Vrhovno sodišče se dosedaj še ni moglo tako urediti, ali česaoma pride tudi do tega. Vs goja sodnih uradnikov ni strogo njegova stvar, ampak ministra za nauk in bogočastje. Nastojal bode pa vendar, da se kaj stori v zmielu dr. Gregoriča, da bodo namreč bodoči sodni uradniki imeli priliko vzposobiti se v slovenskem jeziku. Glede slovenskih in hrvatskih tiskovin je že opetovano izdal ukaze, naj si jih naroče sodišča in da jih hoče zopet opozoriti na to. Istotako je že zaukazal prizivnemu sodišču v Trstu, naj skrbi za to, da bodo porotniki v Trstu, Gorici in Rovinju večji slovenskemu, odnosno hrvatskemu jeziku. Uradnih ur da ni mogoče spremeniti.

Proračunski odsek je pri koncu razprave o proračunu, ki se takoj po velikonočnih praznikih prične razpravljati v zbornici. Sedaj se je moral že v drugič dovoliti provizorij za meseca april in maj, ker sedanji izteče že koncem tega meseca.

Danes se je začela razprava o provizoriju. Vpisani so sami proti-govorniki Elm, Sokol, Biankini in Vašaty. Prvi je govoril preko dve uri. Označil je koalicio jako duhovito, govoril je o obnem volilnem pravu, o češkem vprašanju ter se dalje časa bavil z „Omladino“. Za njim je imel dolg govor posl. Sokol. Tudi on se je bavil splošno politiko, češkim vprašanjem in Omladino. Biankini je govoril proti provizoriju, ker vlada vzdržuje še vedno vladajoče in tlačene narode, sosebno pa je tlačeni narod hrvatski. Ob 4. uri je prišel govoriti dr. Vašaty. Za provizorij se ni oglasil nikdo. (Glej političke vesti. Ur.)

Politika strasti. Kakor je slavni Catoi dosledno zaključeval svoje govore v rimskem senatu z besedami: „Ceterum censis, Carthagine esse delendam“, tako dosledno uporabljajo znani naši goriški prijatelji sleherni umestno in neumestno priliko, da se z vso silo zaganjajo v nas, seveda s plemenitim namenom, da bi nas kolikor moči diskreditovali pred častito duhovščino. Kjer in kadarkoli govorijo ali pišejo o kaki resnični ali namišljeni hudobiji, tedaj amemo biti gotovi, da potaknejo tudi list „Edinost“ vmes. Je že tako navada pri tej gospodi. Tem ljubeznjivostim smo se že kolikor toliko privadili, vendar pa nas je zgrabila sveta jeza, ko smo čitali iz Gorice doposlani uvodni članek v poslednji številki „Primorskega lista“. V tem članku so gospodje splezali še za nekoliko klinov višje v svoji — ljubeznjivosti. S čem smo se zopet pregrečili tako grozno? Kaj se nam obita zopet? Nič manj in nič več, nego, da hočemo uničiti sedmerico goriških poslancev, in mej temi tudi g. R. Mahoriča, do katerega gojimo v našem taboru gotovo ved odkritočnega prijateljstva, nego tisti goriški gospodje, ki se g. Mahoriču sedaj obesajo na frak, ker — bi ga hoteli rabiti za svoje napade proti nam. In kako jih ho-

Lastnik politično društvo „Edinost“. — Izdavatelj in odgovorni urednik: Maks Cotič. — Tiska Tiskarna Dolenc v Trstu.